

Etkinlikler - Özetler

Türkiye'deki Avrupa Yatırımları (1854-1914) Kamu Maliyesi ve Demiryolu Yapımı

Philip L. Cottrell

London House of Palmer, Mackillop, Dent&Co. şirketinin, 1854 yılında ilk kez Avrupa'daki bir sermaye piyasasından padişah için uzun vadeli borç alınması işini üstlenmesiyle birlikte, Türk kamu maliyesi yeni bir döneme girdi. İngiliz büyükelçi Lord Stratford de Redcliffe'in 1858 yılında, İngilizlerce finanse ve inşa edilen İzmir-Kasaba demiryolunun İzmir ucunu tamamlayan işaret taşıyı yerleştirmesiyle birlikte, Batı Avrupa'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki finansal nüfuzu bir kez daha gözle görülür şekilde tescil edildi. Batı Avrupa'nın Yakın Doğu'daki finansal girişimlerdeki artış, ticaretteki büyük gelişmelerle paralel olarak ilerliyordu. Bu girişimler büyük ölçüde devletten devlete borç verilmesi ve ulaşım alanındaki gelişmelerin hızlandırılmasından ibaretti.

Bu çalışma, 1854'ü izleyen on yılda miktarı giderek artan bu finansal varlıkları ele alarak, bu toplantıda sunulacak olan daha spesifik çalışmaların zeminini hazırlayacak. Batıdan doğuya akan finansal varlıkların kabataslak bir kronolojisi çıkarılacak. 1880'lerin başlarına kadar bu finans hareketlerinin en önemli merkezi olan Londra, bu tarihten 1914 yılına kadar ise Berlin ve Paris'teki piyasalarla birlikte çalışmıştır. Ancak, Türkiye'deki girişimlere destek olan Batı Avrupalı bankerler arasındaki işbirliğinin derecesi, Düvel-i Muazzama'nın uygulamakta oldukları dış politikalardan kaynaklanan ve zaman içinde artan gerilimlerden giderek daha fazla etkilenmeye başlamıştır. Kamu sermaye piyasalarının izlediği çizginin tasvir edilmesinden başka, Batılı özel bankacıların Osmanlı devletine ve Yakındoğu'daki demiryolu müteahhitlerine sağladığı özel finansman kaynakları üzerinde de kısaca durulacaktır.